

LOIT

LCIT

TARTU LINNA TÖÖSTUS- JA MAJANDUSÕPILASTE-KOOLI
ÕPILASKONNA AJAKIRI

Nr. 1

DETSEMBER 1931

1. a.

Ulatades lugejale värske esiknumbri, toimetus hüüab kaasa need soovid, mis tiivustasid „Loidu“ ilmumist, loitlaste hõõguva igatsuse:

et „Loidu“ tulikeeled soojendaksid ning valgustaksid meeli;

et tungiks meie kutsekoolinoorsoo hingisse ka see aateline üritus ;

et kasvaks loitlaste sõbralik pere, sirutudes võimsasti kõige poole, mis hää ;

et elustuks meis tahe väljenduda ka kirjatähe abil, tekiks pidev side südame, aju ning sule vahel ;

et meistriastme noored taotlejad sammuksid sulemeistrigi okkalist rada ;

et tõtleks aatekõrguste poole loitlaste tarmukas ründ!

„LOIDU“ toimetus.

Tööstus- ja majandusõpilaste-kooli korraldus ja ülesanded.

Tööstusõpilaste-kool on uusimaid tüüpe E. V. koolideperes, ja ta ülesandeid määrab § 6 tööstuslikkude koolide seaduses: »Tööstusõpilaste-koolid valmistavad oma õpilasi õppinud töölise kutsele ja annavad neile tööstusharule vastavalt teadmisi, võimisi ja võimalikul korral ka oskusi täienduseks tööskuse praktikale«.

Kool oma seemiselt struktuurilt ja õpilaste koosseisult on täiesti omapärane ja väärib seda, et natuke peatuda tema juures õpilaskonna ajakirja veergudel.

Tööstusõpil.-kooles täiendavad oma teoreetilisi teadmisi need noored (ja mõnes rühmas ka vanemad) inimesed, kes päeval on ametis oma igapäevase leiva teenistuses, ja ka need, kes on töökodades ja ärides õppimas kutseoskust; seepärast on õpetus neis kooles õhtupoolel k. 6 kuni k. 10; sunduslikke õppeaineid on nädalas 9—10 tundi, nii et igal õpilasel tuleb käia koolis ainult 3 (mõnel puhul ka 4) korda nädalas.

Õppeained on kaht liiki: kutselised eriained ja üldhariduslikud, kusjuures ka üldhariduslikes aineis (nagu eesti keeles, matemaatikas j. t.) alati rõhutatakse praktilisust ja rakendamist tegelikule elule. Mõnedel aladel antakse koolis ka praktilisi õpetusi, nagu majapidamises, naiskäsitöös ja raamatupidamises, kuna suurem hulk õpilasi saab praktilise ettevalmistuse väljaspool kooli — töökodades ja ärides. Kooli kursus on sama pikk kui õppeaegki töökodades, nimelt 3 aastat, tingimusel, et õpilane iga aastaga lõpetab ühe klassi.

Koolilõpetanul avaneb võimalus taotelda kutseeksamit tööskuse-ameti juures ja sel teel omandada õppinud töölise (või selli) kutset. Tööskuse-ameti määramisel peab õpilane tegema praktilise töö, mida nimetatud amet hindab, ja kui töö rahuldab, siis annab õpilasele välja vastava oskustunnistuse. Tööskuse-amet võib esitada eksamineeritava ka küsimusi teoreetilise kursuse vallast (tehnoloogiast, tehnilisest joonestamisest, kalkulatsioonist j. m.). Peale »Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse« maksimahakkamist, s. o. peale 1. juulit k. a. omavad tööstusõpilaste-koolid väga suure praktilise tähtsuse, sest selle seaduse § 10 näeb ette, et tööstusõpilane võib saada õppinud töölise kutse ainult siis, kui ta on lõpetanud avaliku või avaliku kooli õigustega tööstusõpilaste-kooli või nende aset täitvad kursused. Selle paragraafiga teatud määral kohustatakse tööstusõpilasi käima koolis, sest sellela on võimatu kutseeksami õiendamine.

Suuremaid tööstusõpilaste-koole on Tartus, kus vastavate erialade jaoks töötavad rühmad: metalli- ja puutöölisile, elektrotehnikuile, maalritöölisile, majapidajaile ja naiskäsitöölisile, igas rühmas on 3 klassi. Viimases rühmas töötavad kaks osakonda: rõiva- ja pesuõmblejaile ning moe-esemete valmistajaile (kübarad, lilled, käekotid j. m.); erinemine algab 2. klassist.

M. Vellema

Tööstusõpilaste-kooli puuduseks on see, et õpilaste-vähesuse tõttu ei ole kõigile elus funktsioneerivaile ametaladele erirühmi, millepärast peavad mitme ametala õpilased koos olema ühes klassis, mis raskendab õpetamist, ja ka õpilasele võõra ametala teoreetilised teadmised ei paku kuigi suurt praktilist kasu; muidugi peab õpetaja katsuma teatud määral rahuldada kõikide ametalade õpilasi. Seadus näeb ette erirühma moodustamist eriainetes õpetamiseks ainult siis, kui on vähemalt 12 õpilast ühe ja sama aine õppimiseks. Arvatavasti tulevikus, õpilaste juurdetuleku puhul, on koolil võimalus avada rohkem erirühmi, et rahuldada tähtsamate ametalade nõudeid.

Tööstusõpilaste-kooli 1. kl. võetakse vastu 6-klassilise algkooli lõpetajaid, kes töötavad tööstusettevõtteis õpilasina, kusjuures ruumi jätkumisel võetakse vastu ka neid, kes tulevikus kavatsevad õpilaseks astuda tööstusettevõttesse.

6-klassilise algkooli hariduse puudumisel paigutatakse õpilane eelklassi, kus võetakse läbi matemaatika ja eesti keel algkooli õppekava ulatuses, kusjuures mõnele hoolsamale ja rohkem arenenud õpilasele võimaldatakse ka 1. kl. käimine, et lõpetada kooli varem.

Meistrite ettevalmistamiseks töötab koolis meistrite ettevalmistamisrühm, kuhu on vastu võetud isikud, kellel on juba õppinud töölise (selli) kutse, saadud kooli kaudu või väljaspool kooli. Ka meistrite-rühma lõpetajail tuleb teha katsetöö, mida töösuse-amet hindab. Erandina võib töösuse-amet välja anda meistrikutse katsetöö tege-miseta, kui meistrirühma lõpetaja on üle 5 aasta sellina töötanud heade tagajärgedega või on juhtinud tööstusettevõtet oma erialal.

Kuna tööstusõpilaste-kooli mitmesuguseil rühmil on olemas õppe-kavade projektid, mida kavatakse panna maksma lähemas tulevikus, puuduvad säärased projektid meistrite-rühmal täiesti, ja õpetajail tuleb näha õige palju vaeva, et välja valida meistreile vastav õppematerjal.

Ka nende õpilaste eest on hoolitsetud, kes töötavad kontoreis ja ärides; nende jaoks on Tartu tööstusõpilaste-kooli juurde asutatud kontori- ja äriteenijate rühm (mujal Eesti linnades säärast rühma ei ole); vastuvõtmistingimused samad, mis tööstusõpilaste-kooliski, s. o. kooliastujail nõutakse täielik algkooliharidus. Äriõpilaste-seaduse puudumise tõttu ei saa veel koolilõpetajad äriselli kutset, kuid eeltööd on käimas, et lähemas tulevikus oleks võimalik saada äriselli kutset ka kooli kaudu.

Et koolis õpil kaht liiki õpilasi: tööstus- ja majandusettevõtteis töötavaid, seepärast kooli nimetataksegi tööstus- ja majandusõpilaste-kooliks.

Kuna riik kannab kõik õpetajate palgad ja Tartu linn kõik majanduslikud kulud, on kool maksuta, mis väga tähtis, sest väikese palgaga õpilasel oleks võimata tasuda õppemaksu.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumil on kavatsus oma määrusega maksma panna tööstusõpilaste koolikäimis-sund — nagu seda juba ammu on teinud teised Euroopa riigid — mis tõstab tööstusõpilaste-kooli tähtsust ja vähendab koolist eemalejääjate arvu. Peale õpetuste-andmist teostab tööstusõpilaste-kool oma nõuetega ka kasvatuslikke funktsioone, arendades õpilasis kohuse-, korra- ja viisakusetundeid, kirjanduse- ja kunstimaitset, ligimesarmastust, armastust ja lugupidamist oma maa ja rahva vastu, — seega kasvatades ja arendades eesti intelligentset teadlikku tööliseid.

Koolile tunduvalt aitab kaasa organiseeritud õpilaskond, kes oma

erihuviliste rühmitistega, töötades käsikäes kooli juhatajaga ja õpetajaskonnaga, suurt mõju avaldab õpilasile, kasvatades viisakust ja vastutustunnet nii koolis kui ka väljaspool kooli, seega tõstes kooli head nime laiemais rahvakihes.

Loodetavasti ka tulevikus õpilaskond oma seadusliku esindusega ja vanematekoguga pühendab kõik oma jõu selleks, et teostada neid kõrgeid eesmärke ja sihte, mis on püstitatud õpilaskonna põhiseaduses ja mida nõuab temalt kool ja vabariik.

M. Vellema.

Õpilaste omavalitsus.

Meie kooli õpilaskond koosneb kodanikest, kelle suurema enamiku normaalne kooliaeg on möödas, kes tulevad praktilisest elust — töökodadest, vabrikust, äridest, kontoreist ametiõpilasina, või isikuina, kes juba kauemat aega tegutsenud teatud tööalal. Nende hulgas ei puudu ka iseseisvad ettevõtjad, isiklikkude majapidamiste juhtijad perenaised jne.

Kooli õppetöö seisab teoreetiliste teadmiste andmises, mille juures lähtutakse võimalikult õpilaste igapäevaste tööde seisukohalt. Õppetöö hulgas loomulikult ei puudu ka puhtpraktilised ainete käsitlemised — köögitööde, arvepidamise, raamatupidamise, kalkulatsioonide koostamise jne. näol. Koolitöö kõrval leiab väärrika hindamise õpilaste enesearendamine laiaulatusliku õpilaste omavalitsuse kujul.

Hinnates kõrgelt õpilaste isetegevust ja enesekorraldust, kõik kooli õpilased moodustavad kooli õpilaskonna, kes kõikumatus usus, et nad suudavad organiseeritud õpilaskommana paremini toetada üksteist vastastikku ausas eluviisis, hoolsas töös ja kooli hää nime kaitseks, oma Asutava Kogu kaudu on võtnud vastu ja määranud põhiseaduse, mille eesmärk ja ülesanded on: 1) õpilaskonna seemise korralduse ja omavalitsuse teostamine ning juhtimine; 2) õpilaste huvide, püüete ja ettevõtete edendamine, teostamine ja kaitsmine; õpilaste igakülgne arendamine, kasvatades neis algatusvõimet, tegevustahet, korra-austamist ning kohusetunnet; 4) õpilaste kõlbla ning õigusliku tasapinna tõstmine, võideldes nähtuste vastu, mis pillavad vaimlist ja füüsilist jõudu; 5) rahvusliku iseteadvuse ning ilmavaate süvendamine, tõstes õpilastes huvi eesti omapärase kultuuri ja rahvuslike algatuste vastu; 6) kooli prestiiži kaitsmine ja tõstmine.

Õpilaskond on registritud kooli õppenõukogu poolt, töötab selle kaasabil ja vastutusel maksmapandud põhiseaduse alusel. Kõik õpilased on õpilaskonna suhtes üheõiguslikud, õpilaskond kindlustab õpilasile organi-

seerimisvabaduse ega sega üksikorganisatsioonide seesmisse ellu. Põhiseaduse alusel õpilaskonnal on õigus teha otsusi, mis on kohustavad kõigile õpilasile. Nii on õpilaskonnal õigus maksustada õpilasi õpilaskonna tarviduste ja ettevõtete jaoks kinnitatud eelarve alusel.

Kõigist õpilaskonna organite koosolekuist tuleb teatada koolijuhatajale või ta asetäitjale. Koolijuhataja ja õpetajad võivad sõnaõigusega võtta osa kõigist õpilaskonna organite koosolekuist. Koolijuhatajal on õpilaskonna ja ta organite suhtes õigus teha ettepanekuid, mis viivitamata võetakse arutamisele ja otsustamisele. Koolijuhataja võib ajutiselt panna seisma õpilaskonna organite otsused, mille kohta lõpliku seisukoha avaldab õppenõukogu. Koolijuhataja võib lõpetada õpilaskonna organite koosolekud, kui ta leiab vastolu koolikorra ja pedagoogiliste võtetega. Õppenõukogu võib tühistada iga otsust oma äranägemise järgi.

Õpilaskonna üldkoosoleku kutsus kokku esinduse juhatuse õpilaskonna esinduse, vanematekogu, koolijuhataja või viiekümne õpilase kirjalikul nõudmisel. Üldkoosoleku otsustamise võimkonda kuuluvad: 1) põhiseaduse muutmise, 2) esinduse poolt ettepanekud küsimused ja 3) õpilaskonna likvideerimine. Koosolek on otsusvõimne, kui on koos vähemalt pool kooli õpilasist.

Õpilaskonna esindus on 25-liikmeline ja valitakse iga aasta oktoobrikuus üldisel, ühetaolisel, otsekohesel ja salajasel hääletamisel proportsionaalsuse põhimõtete alusel. Koolijuhataja on esinduse hääleõiguslik liige honoris causa. Kõigil õpilasil on aktiivne ja passiivne valimisõigus, õpetajail aga ainult passiivne valimisõigus. Esindus on otsustav organ ja tema ülesandeisse kuulub: 1) õpilaskonna asjade otsustamine ja ettevõtete määramine, 2) esinduse juhatuse, vanematekogu, kontrollnõukogu ja teiste toimkondade ja õpilaskonna-kohtu liikmete valimine, 3) tegevuskava, eelarve ja aruannete kinnitamine, 4) õpilaskonna kodukorra väljatöötamine, 5) üldkoosolekute ettepanekute väljatöötamine, 6) järelevalve õpilaskonna organite ja toimkondade tegevuse üle.

Esinduse koosolekud kutsus kokku juhatuse, kes koostab päevakorra ja valmistab ette arutamisele tulevad asjad. Esinduse asjaajamine ja koosolekud on avalikud. Üksikute küsimuste arutamiseks ja otsustamiseks võib koosolekut kuulutada kinniseks. Vastuvõetud seadused avaldatakse õpilaskonna kuulutuste tahvil. Esinduse liige ei ole seotud mandaadiga, vaid otsustab asju oma arusaamise järgi, silmas pidades õpilaskonna huve ja hääd käekäiku.

Õpilaskonna vanematekogu koosneb õpilaskonna vanemast ja üksikuist vanemaist kultuuri, majanduse, korra, spordi ja

naisküsimumuste alal. Vanematekogu kutsub ametisse ja vabastab esindus. Üksiku vanema lahkumisel täidab tema kohustised mõni teine liige vanematekogu määramisel. Õpilaskonna-vanema lahkumisega lahkuvad koos vanematekogu terves koosseisus. Vanematekogu on täidesaatev ja valitsev organ, ja tema ülesandeiks on: 1) õpilaskonna asjaajamine ja tegevuse juhtimine, 2) üldkoosoleku ja esinduse otsuste täideviimine, 3) õpilaskonna tegevuskava, eelarvete ja aruannete koostamine ja esitamine esindusele, 4) seaduse-elnõude, küsimuste ja ettepanekute ettevalmistamine esinduse koosolekuiks, 5) õpilaskonna tege-

Vanematekogu 1931.-32.

vuse ja ettevõtete reguleerimine ning ühtlustamine, 6) õpilaskonna varanduste valitsemine. Õpilaskonna-vanem esindab õpilaskonda, juhib ja ühtlustab vanematekogu tegevust, juhatab vanematekogu istungeid ja võib pärida aru üksikult vanemalt nende tegevuse kohta. Vanematekogul peab olema esinduse usaldus. Vanematekogu või tema üksikud liikmed lahkuvad ametist, kui esindus avaldab neile umbusaldust.

Õpilaskonna kohus on kolmeastmeline, ja ta liikmed valitakse iga sügissemestri alul üheks õppeaastaks. Iga astme kohus koostub kolmest liikmest: esimehest ja kahest kohtunikust. Esimese astme kohtunikke valivad iga klassi õpilased, teise astme — õpilaskonna esindus ja kolmanda — õppenõukogu.

Klassi omavalitsuse otsustavaks organiks on klassikoosolek, mis on otsusvõimne kahe kolmandiku klassi õpilaste osavõtmisel. Iga klass moodustab omavalitsusüksuse. Iga semestri esimesel klassi-

koosolekul valitakse klassijuhatus, kuhu kuuluvad : klassivanem, kirjatöimetaja ja varahoidja.

Õpilaskonna ühingud ja rühmitised vastavalt nende erihuvele võivad tekkida, kui selleks astub kokku vähemalt kümme õpilast. Viimased töötavad esinduse ja õppenõukogu poolt kinnitatud põhikirja alusel ja esitavad oma tegevuse kirjalikud aruanded vanematekogule, kes need teeb teatavaks õpilaskonna esindusele. Ka õpilaskonna esinduse valimine sünnib koolis tegutsevate rühmitiste poolt valimisiks esitatud kandidaatide nimekirjule hääletamise teel.

Õpilaskonna IV esindus.

Säärane on üldjoonis õpilaskonna põhiseaduse kohaselt korraldatud kooli õpilaste omavalitsuslik tegevus. Selle tegevusega tahetakse saavutada kaht sihti: ühelt poolt on õpilasil võimalus tegutseda aktiivselt enese hulgas distsipliini loomise, alalhoidmise ja süvendamise suunas ja eneste hulgast valitud esinduse kaudu juhtida ning ühtlustada kogu õpilaskonna isetegevust; teiselt poolt õpilaste omavalitsuse korraldus tahab kopeerida meie riiklikku korraldust. Nii sarnanevad esinduse valimised meie Riigikogu ja Omavalitsuste volikogude valimisühimõtteile, vanematekogu moodustamine ja tegevus — Vabariigi valitsuse moodustamisele jne. Sellega tahetakse vähendada meie koolis ühiskondlikkude küsimuste käsitlemise puudust. Õpilaskonna omavalit-

susliku tegevuse kaudu on võimalik kooliõpilasil tutvuda meie praktilise riigielu korraldamisega. Kuigi senises tegevuses sel alal on leidnud aset mõningad mittesoovitavad nähtused, siis ei ole need veel tõendanud süsteemi puudulikkust, vaid on rohkem seletatavad sellesse pääliskaudselt suhtumisega, ja senised arusaamatused on kõrvaldatavad loodud süsteemi arendamise ja süvendamise teel. Kui kõik õpilased hindavad tõsiselt selle omavalitsusliku tegevuse positiivset arendamist ja kõik esinduse ja »valitsuse« liikmed ja teiste ametite pidajad täidavad omad kohustised seesmise veendumusega, seades oma sihiks kooli hää käekäigu ja hää nime, siis on see kasuks mitte ainult õpilasile endile, vaid ka kogu koolile. Õpilased tulevad kooli sihiga end täiendada, arendada ja kasvatada — ja kõiki neid sihte taotleb ka õpilaste omavalitsus.

B. Mäelo.

Taliöö.

Taliöö müstiline!

Kauguses tumedal foonil
majade kontuurid mustal, karjuval toonil
esile kerkivad. Kuu kummaline,
mille võluv violetne sära
vallale pääsedes mustavate pilvede piirist
kaob kõiksusse. Maa valgustet kuu kiirist
lilladest, millest eemal igapäevane askeldus ja kära.
Lendab tuul, kõikjale ulataja,
mustade pilvede keereldes, siia ja sinna veereldes,
üle maa, metsa ja mereraja.
Põhjalaotusel sirutub
virmaline, põhjamaine
ime, kõrguste elektrilaine,
ning mitmesse külge laiali virutab,
koomale tõmbub ja jälle laiali vaob,
siia-sinna lainetab,
otsi ja keskkeha õõtsutab,
kuni viimaks täiesti kaob.
Kauguses ilmub hele joon,
valguse sähvatades läbibistab laotuse meteor.
Talle, hävivale, leinalaulu laulab tähtekoor
ja naeratades surijat saadab Veenuse mahe värvitoon.

Hurraa teklid!!!

Ma võtsin oma soniloti pääst ja vaatasin teda pisarsilmil.

— Jumaluke. Päris kahju sinust.

Nuuksusin. Ehkki mul voolasid pisarad silmist, mu süda hõiskas: hurraa. Vaimusilma ees ma juba nägin, kuis säras läikiv jää. Ja mina — ma olin uisuteel. Kuis uhkelt jalutasin säääl. Ooo. . . . . pilt oli nii loomulik, et isegi kõrvalehis tundsin näpistavat külma. Kuid süda, see lihtsalt sulas.

Olin kuulnud juba palju legende meie uuest teklis. Kus pidi olema äraarvamata tore, just kui üliõpilasil kohe. Kõik kolme värviga ja puha, isegi rinnalinti ei puuduvat. Ah, kuis tundsin juba rinda uhkelt paisuvat lindi puudutusel. Nagu jumalikku, karastavat nektarit, hoovas musse säält uut jõudu ja tegevustahet. Kuis tundsin end tähtsana praegu! Pühalikult ma puhastasin jalad ukse taga ja pühalikult, aukartusega hinges, astusin üle kooliläve.

— Hurraa!!! Ma otse kukkusin uksest välja ja pidin peaaegu kaelaluu murdma. — Kõige hiljemalt jõuluks on käes! — See on kõige hiljem. (Rinnalinti vist küll ei saanud, aga mis sest!) Müts olla juba kinnitada viidud. Järelikult ta siis on ilmutatud juba. On vast tarvis veel natuke kinnitaja sees hoida kah, muidu ju auraksid värvid valguse käes ära, — ja ongi valmis!

Oleksin söönud ära poisid, kes muigasid pessimistlikult ja teadsid kinnitada, et juba mineva jõuleks olla kah pidanud päris kindlasti saama kohe. Ärgu nad tulgu seletama mulle, ma vana fotograaf juba ja tean küll seda kinnitamisprotsessi. Eks ju mul olnud kah üks lõõtsaga aparaat!

Ja siis möödusid ööd ja päevad. Igal õhtul palvetasin enne magaminekut vähemalt kolmveerand tundi ja jõulude aegu lubasin kirikussegi minna. Kui saaks aga teklid!

Möödusid härdas palves päevad ja »rahulikult« ööd, kus vaid jalutasin teklis ringi. Möödusid päevad, nädalad ja kuud. Jõuludki tulid ja läksid. Siis kihvatas nagu midagi. Mu kahvatu nägu muutus jällegi värvirikkamaks. Ja isegi söögiisu nagu hakkas tulema tagasi vähehaaval. Ja nüüd ootasid vaid kevadet. Kui kippuski vahel kahtlus kallale, siis trööstisin end sellega, et kõik läheb mööda ja lõpuks see ootamisaegki möödub kunagi.

Ja siis . . . . .! — Jõudis see tähtis päev. Ma ei mäleta enam, kuis jäksasin tulla koju. Viimse jõupingutusega ronisin trepist üles ja vajusin just toa ukse taha kokku. Olin otsas. Teadsin kindlasti, et

suren. Ja pärast teised rääkisid, et olin tervelt kolm nädalat vaakunud elu ja surma vahel, kuni lõpuks mu tugev organism sai võitu sest kohutavast saatuselöögist — ei saanud tekleid!

Ei mäleta enam, kuidas möödus suvi. Mäletan vaid, et sügise lähenemisega nagu tärkas midagi rinnus, nagu elustus midagi. Ja kui tuli see päev, mil kõik korralikud koolipoisid võtsid kaenlasse raamatu-pambud, siis sammusin kooli poole minagi. Teel mõtlesin, et vast... Aga siis pigistasin silmad kinni: edasi enam ei julgenud mõelda, kartsin nimelt, et saan närvipõrutuse.

Astusin sisse koolimaja uksest. Kus oli rahvast! — kõik enamasti uued õpilased. Poetasin end kohe jalutama uustulnukite vahele. Lõin rinna ette, et vaadake — mis te olete kah! Mul juba terve aasta ära käidud siin. Tunnen iga koridorinurka kõigi peensustega, »siseministriga« oleme koguni sinasõbrad ja kõik.

Mu süda seisatas hetkeks. Nagu välgust rabatuna ma pöördusin. Mu kõrvu oli kostnud ainuke sõna — vorm! Tundsin naljakat kōdi selgroo alumises tipus.

— Aga olla tore, ja juba tuleval nädalal saame kätte.

Tundsin, kuis külm ja kuum higi tungis otsaette. Siis tõusis rinnus sügavaim ohe. Ma muigas. Tütarlaps märkas seda. Ta tegi kurja näo. Ulatasin talle kaastundlikult naeratades käe.

— Minu kaastundmus, kallid preili!

Tema ilmet järeldasin, et ta pidas mind kindlaks hullumaja-kandidaadiks.

Ja jälle möödusid nädalad ja kuud. Liginesid jõulud. Käisin ringi, näol lõpmatu kannatuse ilme. Ja siis — mäletan väga hästi seda päeva.

Juba eemalt tulles, kui silmasin koolimaja, tundus kõhus nihuke naljakas. Ma ei teadnud aga sellele mingit iseäralist tähendust anda. Paha aimamata astusin, nagu ikka, kuulutustahvli ette.

Sa jumal, tundsin, kuidas põrand vankus, ja arvasin, et järgmisel simapilgul langeb koolimaja kokku, nagu Jeeriku müürid olla vanasti kokku langenud. Kõrvades sumises naljakalt. Siis—stopp! Tundsin kuis keegi sikutas juukseist. Kargasin püsti ja avasin silmad.

Ma olin lamanud klassis pingil ja mu ümber seisis rida õpilasi. Nad silmitsesid mind kaastundlikkude nägudega. Siis oli mulle kõik selge. Kuulutustahvli seisis must valgel, et vormimütside-raha tuleb tasuda... ma enam edasi ei mõelnudki. Tormasin klassist välja. Ja ei pilgutanud silmagi, kui tegin trepil kolmekordse salto, ei küsinud vihmast ega kedagi.

Pidin oma sõbra Villem Värnitsa peaaegu pooleks jooksuma.

— Raha! ruttu!

— Kuidas?

— Ära ole rumal, ja haarasin ta taskust rahapuntra.

— Tule õhtul, saad kätte! hüüdsin sõbrale, kes seisis soolasambana veerennis ja tundis nähtavasti lõbu, kui vesi nii armsalt vulises ümber ta tuliute lakkide.

Maksmisel selgus, et puudub natuke. Tormasin uuesti tänavale. Kuid sõber oli läinud — vist kriminaali. Lõpuks ikka sain puuduva summa, ja kuis jumalik oli see tunne, kui sain kviitungi, millega tuli minna ja lasta võtta mõõt.

Siis lõpuks oli käes see ajalooline päev! Ma enam ei mäleta, kuidas jõudis õhtu, kindel oli vaid see, et ta ikka kuidagi jõudis, ehkki minu arust oleks pidanud terve päikesesüsteem selle aja kestel unenuduma juba vähemalt kolm korda. Kui viimaks sain niikaugele, et sammusin kooli poole, siis katsusin olla päris rahulik. Sõnasin, et mis asja. Olin nimelt tähele pannud, et kui niimoodi olid ükskõikne asja vastu, umbes et ega ei tahagi, siis ikka sai kindlasti.

Sammusin aeglaselt trepist üles. Seisatasin kuulutustahvli ees. Väriseva südamega veerisin tähti. Olles lõpetand, langesin pettunult kokku: pidin ootama veel kaks päeva. Kuid siis, siis pidi kindlasti saama. Isegi õpilaste nimed, kes saavad siis, olid loeteldud. Minagi ei puudunud säält.

Kui tulin kahe päeva pärast kooli, siis olin surmkindel, et täna saame vormimütsid kätte. Kuid kes suudab kujutella mu jahmatust! Liikus nimelt ringi jutt: ei olla riiet! Olla arvatud nimelt, et säält »virtsi«-poest kuskilt ikka saab, aga lõpuks siiski ei olla saadud ja nüüd tulla Austraaliast tellida. Minevat vast ainult viis aastat veel.

Tundsin kuis süda muutus külmaks. Pääst läbistus ainus mõte: — Moka!

Lõin käega kõigile ja läksin koju. Olin jällegi kindlas usus, et suren. Kuid koju jõudes muutus siiski mõte. Mõtlesin, et ega siis sellepärast ikka vast . . . Leppisin ohates oma kurva saatusega.

Ja juba järgmisel päeval koolis oli mul päris ükskõikne nägu peäs. Ei puutunud enam põrmugi minusse jutud, mis teadsid kinnitada, et neljandal tulevakuu päeval saame kindlasti vormid. See mind enam ei huvitanud. Nüüd, kahjuks, sain aru, et olin juba enne rumal küll. Oleksin ometi pidanud teadma, et meie kooli »erakonnad« ju millegi poolest ja põrmugi ei jää taha meie riigikogust.

Ja mina! — Usun, loodan, armastan. . . . .

Rahvuslaste Koondis omapärase õpilasorgani- satsioonina

Rahvuslaste Koondise asutamislugu ja eesmärk.

Rahvuslaste Koondise asutamine on tihedas seoses meie kooli organiseeritud õpilaskonna tekkimislooga. Õpilaskonna Asutava Kogu valimisel 1927. a. maikuul esinesid rahvusliku meelsusega õpilased kandidaatide erinimestikuga Rahvuslaste Rühmituse nime all ning viisid läbi meie õpilaskonna esimesse esinduskokku 13 kandidaati, kes moodustasid absoluutse enamuse 25-liikmelises Asutavas Kogus. Sellest Rahvuslaste Rühmitusest kujuneski praegune Rahvuslaste Koondis.

Rahvuslaste Koondis 1931.—32.

1928. a. 24. jaanuaril registriti õppenõukogu poolt Rahvuslaste Koondis, milleks liitusid tahtega luua kindlat organisatsiooni, mis aitaks kasvatada Eestile väärilisi kodanikke, Asutava Kogu Rahvuslaste Rühmitusse kuuluvad järgmised õpilased: Arnold Jürgenson, Ella Kontor, Erna Kruuv, August Vattmann, Armilde Peep, Erna Pruks, Aglaida Okk, Eduard Väli, ja õpetajad: August Meieäär ja Valter Nõges. Eesmärgiks oli ühendada Tartu linna tööstus- ja majandusõpilaste-kooli õpilasi Rahvuslaste Koondiseks; võimaldada oma liikmeile kasulikkust ja mõnusat vaba-aja möödasaatmist; kaasa aidata oma liikmete vastastikusele lähenemisele ja igakülgsel arenemisele, tõstes nende huvi eesti oma-

pärase kultuuri, teaduse, kunsti ja seltskondliku töö ning füüsilise arenemise vastu; süvendada oma liikmeis distsipliinitunnet, korrektsust ja seltskondlikku ning eriti eetilist kasvatust.

Rahvuslaste Koondise omapärane ilme.

Rahvuslaste Koondis on omapärasemaid õpilasorganisatsioone meil Eestis ja seda peamiselt oma sisemise ehituse poolest. Nii tuleb esitada Rahvuslaste Koondisse sisse astuda soovijal vastav sooviavaldis Koondise juhatusesele, milles tuleb ära tähendada perekonna-, ees- ja isanimi, elukoht, vanus, ametiala jne. Liikmeks vastuvõtu otsustab pääkoosolek. Vastuvõetud õpilane saab esialgu noorliikmeks, kellel on pääkoosolekul ainult sõnaõigus. Noorliikmes püütakse süvendada distsipliinitunnet, korrektsust ja seltskondlikku ning eetilist kasvatust. Teatud aja möödumisel ning pärast mõningate katsete õiendamist, nagu näiteks Koondise põhikirja, kodukorra ja seltskondlikkude käitumisreeglite tundmises ja veel mõningal teisel alal, saab noorliige tegevliikmeks — Koondise täisõiguslikuks liikmeks.

Koondise eesotsas seisab koondisvanem, kes valitakse iga aasta septembrikuul korralisel koosolekul. Koondisvanem valib ise omale lähemad kaastöölised juhatusliikmete näol ning esitab nad kinnitamiseks pääkoosolekule. Koondise sisemiste asjade korraldamisel on juhatusesele abiks koondise majavanem, laulujuhataja, naisnoorliikmete ema ja meesliikmete vanamees.

Rahvuslaste Koondis kannab täiel määral intiimorganisatsiooni laadi, kelle liikmeid seob vastastikune sõprustunne ning kelle vastastikune läbikäimine ei piirdu ainult kooliruumidega. Eesti rahvuslik meelsus, vankumatu ühismeel, tugev distsipliinitunne, korrektne ning väärikas käitumine kõikjal ning kõigi vastu — need on Rahvuslaste Koondise iseloomustavaid jooni.

Jooni Rahvuslaste Koondise tegevusest.

Oma eesmärgi saavutamiseks on Koondis korraldanud omavahelisi ja avalikke koosviibimisi, õhtuid, referaat- ja vaidluskoosolekuid, õppereise, matku jne.

1929. a. 3 veebruaril andis Koondis välja trükitud ja illustreeritud ajalehe — »Põhjanaanala« meie koolijuhataja hra M. Vellema 40.-a. sünnipäeva ja 15.-a. ametijuubeli auõnnumbrina.

Koondisel on trükitud põhikiri oma trükitöölistest-liikmete tööviljana. Esinduse valimisel on esinetud isegi trükitud kihutuslehtedega, mis ka oma liikmete poolt valmistatud.

Rahvuslaste Koondis on aktiivselt tegev olnud õpilaskonna, kui terviku, organiseerimistöös. Õpilaskonnaesimeseks vanemaks oli Rahvuslaste Koondise kauaaegne vanem Arnold Jürgenson. Õpilaskonna esimese esinduskogu — Asutava Kogu — esimeseks esimeheks oli samuti Rahvuslaste Koondise liige õpet. V. Nõges, kes koostas ka õpilaskonna põhiseaduse ja kes suure innu ja armastusega kaasa töötas meie õpilaskonna organiseerimises. Nende kahe isiku nimedega on lahutamatu seotud meie õpilaskonna kui terviku organiseerimistöö ja eesti rahvusliku meelsuse võidukäik meie õpilasperes.

Rahvuslaste Koondis on ühenduses teiste koolide õpilaskondadega; nii tervitasid teda möödunud aastapäeval Tartu linna Tööstuskool ja peaaegu kõigi meie keskkoolide õpilaskonnad.

Rahvuslaste Koondise eesotsas on olnud kauemat aega koondisvanemaina Arnold Jürgenson + ja õpil. Aglaida Okk.

Uusimaid andmeid Rahvuslaste Koondise kohta.

Rahvuslaste Koondisel on praegu 22 tegevliiget, 29 noorliiget ja 31 vilistlast.

Rahvuslaste Koondise juhatusse kuuluvad praegu: E. Väärand — koondisvanem, A. Okk — kirjatoimetaja, E. Kuusma — abikirjatoimetaja, E. Laurson — laekur ja V. Vitsur — abilaekur. Laulujuhatajaks on E. Mets, majavanemaks ja naisnoorliikmete emaks A. Okk, meesnoorliikmete vanameheks V. Pallo.

Rahvuslaste Koondise tähtsamaks ning lähemaks valistegevuslikuks sammuks on õpilaskonna põhiseaduse muutmine. On juba välja töötatud vastav eelnõu, mis taotleb päämiselt õpilaskonna Esinduse komplekteerimisviisi muutmist, kuna Esinduse valimisseaduse põhiseaduslikud alused on tekitanud õpilasperes laialdast ning õigustatud nurinat.

Kes on humanist?

Elame ideedevaesel elunautimis- ja enesepõletamis-ajajärgul, mis meid kehaliselt nõrgendab ja vaimselt väsitab. Selle tulemus on elutüdimus, nii sageli lõppev enesetapmisega. Nende nähtuste põhjustajaks õige laias ulatuses võib mainida preagust liiga materialistlikku ajavaimu, mis on rajatud leiva- ja lõbukultusele; aga tõeliselt ei taodelda neid kumbagi väärselt.

Majanduslik kriis on jätnud paljud leivata, ja tõelise vaimse lõbu asemel arendatakse madalamaid tundeid, mille tõttu muutume egoisteks, põlgavaiks kõike, mis on humaanne — inimlik. Vaid pessimism asub hinge ja meie ees lainetab tuleviku eluookean, tühi ja ükskõikne . . . Liugleb elupaat juhtimatult lõpmatusse kaugusse, ja igaveses laiuses, kaugel kõigist, puruneb ta!

Noorureil peab olema humanseid sihte, kui ei taheta tunda end üksi marude möllus ega kõssivajununa raskest olemasolu-võitlusest oma keldri-või katusekambris.

Humanistil peab olema: suur kõlblas tasapind, hinge- ja ilmavaateliselt kõrgemal ajavaimust, loogiline mõtlemine ühiskondlikes asjus, sirgjooneline enesekasvatust, et vabaneda inimlikest nõrkusist; nooruslikku ülevoolavat energiat, optimismi, idealismi, seestmist väärtust, et juhtida hulki võitma majanduslikku ja vaimset kriisi.

V. Eller.

Seltskondlik Koondis.

Kuna 1929. a. sügissemestril meie koolis ainustki õpilasringi ei teutsenud, kutsuti õpilaste A. Künnapuu, A. Feldmanni ja F. Hindriksoni algatusel 12. sept. kokku Seltskondliku Koondise asutamiskoosolek. Koosolekust võttis osa umbes 65 õpilast, kes ka kõik astusid liikmeiks. Sellel koosolekul otsustati rida tähtsaid õpilaskonna ja Seltskondliku Koondise ellu puutuvaid küsimusi. Esimesiks auliikmeiks valiti: dir. M. Vellema, õpetajad J. Jaanisto, Ida Muuga ja J. Nõges; Koondise juhatusse valiti järgmised õpilased: esimeheks A. Künnapuu, abiesimeheks R. Feldmann, laekuriks A. Feldmann, abilaekuriks Leida Hindrikson, kirjatoimetajaks H. Paurson, abikirjatoimetajaks Elsa Roots ja vabaliikmeks Meta Kask. (Hiljem asendas viimast Ilse Lauri). Revisjonikomisjoni valiti: õpet. J. Jaanisto, õpil. F. Hindrikson ja Erna Pruks.

Praegu Seltskondlik Koondis võib tagasivaadata rahuldustundega oma arengule ja tegevusele. On korraldatud rida omavahelisi ja avalikke koosolekuid, aktusi, teeõhtuid, piduõhtuid jne. Tähtsamaina võiks mainida: traditsioonilisi aastapäeva-teeõhtuid, läinud aastal korraldatud »Kirjandus- ja kunstiõhtud«, läinud talvel korraldatud »I Hõimuõhtut«, käesoleva aasta sügisel korraldatud »II Hõimuõhtut« ja referaatkoosolekut, kus refereeris hr. J. Kimmel teemal »Uued relvad majanduspo-

litikas.« Kõik mainitud õhtud leidsid erilise poolehoiu õpilasis, eriti aga kirjandus-kunsti- ja hõimuõhtud, kuhu oli tulnud ka palju teiste kesk- ja kutsekoolide õpilasi.

Seltskondliku Koondise juures on tegutsenud esimesel aastal oma liikmeist koosnev keelpillide orkester ja edukalt esinenud mitmel õhtul; hiljem ta muudeti õpilaskonna orkestriks. Samuti tegutses läinud talvel rahvatantsudegrupp, mille juhatajaks oli võiml.-õpet. prl. A. Bork-

Seltskondlik koondis 1931.-32.

mann, ja kahekordne meeskvartett muusikakooli õppejõu hr. E. Oja juhatusel. (Viimane esines l. a. edukalt »kirjandus-kunstiõhtul« ja sel aastal ühekordse kvartetina »II Hõimuõhtul«). Esimesel aastal asutamiskoosoleku otsuse põhjal korraldati vormimütsikavandite võistlus. Ehkki osavõtt oli väga elav ja kavandeid esitati palju, ei leidnud žürii säält kohast kavandit. Hiljem Seltskondliku Koondise II Esinduse rühm tegi kohustuseks õpilasvanemale F. Hindriksonile ja korravaneemale A. Feldmannile välja töötada sobiv vormimütsikavand, ja selle tulemus on meie praegune vormimüts. Läinud kevadsemestril korraldas Seltskondlik Koondis maleturniiri 1931. a. kooli meistri nime pääle, mis kõigiti õnnestus; meistriks osutus õpil. J. Raud. Samal ajal toimus ka novellivõistlus.

Kuna Seltskondlikule Koondisele õpilaskonna ja kooli hää käekäik

alati on olnud kallis, siis on ta innuga osa võtnud õpilaskonna juhtimisest ja tegevusest. Nii võttis Seltskondlik Koondis oma esimesil päevil osa õpilaskonna II Esinduse valimisist ja sai sääl tooniandjaks, kuna omas 25 kohast 13 kohta Humanistide-rühma 12 koha vastu. Õpilaskonna vanematekogu moodustas siis Seltskondliku Koondise asutajaliige F. Hindrikson, ja see püsis terve õppeaasta. Õpilaskonna III Esinduse valimisist võttis jälle Seltskondlik Koondis oma kandidaatide nimekirjaga osa ja sai 19 kohta, kuna Humanistide-rühm pidi leppima seekord 6 kohaga. Esinduse esimees õpet. B. Mäelo valis seekordseks õpilasvanema kandidaadiks õpil. Karl Lombi, kellel ka korda läks moodustada Vanematekogu ja luua koalitsioon „seinast seinani“. See Vanematekogu püsis mõningate täiendustega kuni III Esinduse volituste lõppemiseni selle aasta oktoobris.

Õpilaskonna IV Esinduse valimisil käesoleval sügisel Seltskondliku Koondise kaks kandidaatide nimekirja pineva konkurentsi juures suutsid jälle tuua Seltskondlikule koondisele suurima arvu kohti uude Esindusse. Praeguse Esinduse esimeheks on Seltskondliku Koondise esimees K. Lomp, Vanematekogus kultuurvanemaks Seltskondliku Koondise revisjonikomisjoni esimees A. Künnapuu ja naisvanemaks Seltskondliku Koondise abikirjatoimetaja Linda Eidermann. Samuti on ka teisis õpilaskonna tegevusorganites Seltskondliku Koondise liikmeid. Kuna Seltskondliku Koondise pääkoosolek otsustas välja anda trükitud ajakirja, kuid juhatus hiljem kalkulatsioonetehes leidis, et see praegu võimatu on, siis võttis kultuurvanem A. Künnapuu oma tegevuskavva õpilaskonna ajakirja väljandmis-küsimuse, ja nüüd see ka teostus.

Enamik senini väljaantud seadusist ja määrusist, mis Esinduse poolt vastu võetud, on välja töötatud Seltskondliku Koondise liikmete poolt. Alati on Seltskondlik Koondis kaasa aidanud igale kooli või õpilaskonna ettevõttele, kus see vajalik oli, ja loodab teha seda ka edaspidi.

Auliikmeid on juurde valitud läinud aasta sügisel õpet. Ester Johanson, A. Heydock, V. Nõges, sellel sügisel veel F. Hindrikson ja A. Feldmann. Kõik auliikmed on Seltskondliku Koondise arengule ja tegevusele kaasa aidanud, eriti aga dir. M. Vellema ja õpetajad J. Jaanisto ning Ester Johanson. Praeguses Seltskondliku Koondise juhatuses on: esimeheks K. Lomp, abiesimeheks H. Laan, laekuriks E. Milt, varuriks A. Renkel, kirjatoimetajaks Elvi Kade, abikirjatoimetajaks Linda Eidermann ja koondisvanemaks A. Arak. Revisjonikomisjoni kuuluvad: Erika Kroon, A. Künnapuu ja Floriida Matson.

On ellu kutsutud veel seitse kolmeliikmelist alalist toimkonda, mis tegutsevad vastavalt oma iseloomule: 1) Kirjandus-kunstitoimkond —

õpet. Elfriede Siig, õpil. J. Grünvald ja Irene Luht; 2) Muusika-näitetoi-
 kond — õpet. H. Heydock, õpil. Erika Kroon ja Ludmilla Taska; 3) Spor-
 ditoimkond — õpil. L. Holsting, Laine Käär ja Floriida Matson; 4) Male-
 kabetoimkond — õpil. J. Kurg, H. Parm ja R. Sakis; 5) Foto-raadio-
 toimkond — õpil. Th. Jürgenson, M. Kaak ja F. Lubi; 6) Usulis-eetiline
 toimkond — õpil. Alide Parv, Erna Peeda ja Minna Veljaminov; 7) Kars-
 kustoimkond — õpil. Erna Luht, Leontine Meos ja Hilda Veljaminov.
 Ehkki need toimkonnad kutsuti ellu alles hiljuti, on neist mitmed juba
 tegevust avaldanud. Nii näiteks on sporditoimkond muretsenud Selts-
 kondlikule Koondisele kord nädalas tunniks võimlakasutamist, samuti
 on foto-raadiotoimkond korraldanud raadiodemonstratsioone ja kirjandus-
 kunstitoimkonna algatusel on praegu käimas auliikme õpet. J. Jaanisto
 õpetamisel Ê-meetodiline esperantokursus, millisest osa võtab umbes
 50 õpilast.

Erna Vahlberg. †

30. oktoobril k. a. suri meie vanaliige Erna Vahlberg 26 a. vanu-
 ses. Tema matmisest võttis osa umbes 30 koondislust, viies elulillist
 pärja ta hauale. Lahkunu oli Seltskondliku Koondise töökamaid ja sõb-
 ralikemaid liikmeid.

K. Lomp.

Mälestisi Spordiringi arengust.

Võrreldes meie kooli praegust sportlikku tegevust seisukorraga
 enne Spordirühma, võime märgata arengut edu poole. Tundub loomu-
 likuna, et käesoleval kui ka läinud õppeaastal on ühinenud mõnin-
 gane arv õpilasi, kes tunnevad huvi sportlikuks tegevuseks ja on
 moodustanud praeguse Spordiringi. Aastat kolm tagasi ei leidunud
 õpilaskonnas üldse laialdasemat huvi spordi vastu. Mainitud asi on
 seletatav ka vast sellega, et siis moodustas meie õpilaskonna enam-
 vähem vanem pere kui praegu.

See oli 1929. a. oktoobrikuus, kui tollaegne õpilaskonna spordi-
 vanem leidis vajadust anda tõuget sportlikule tegevusele. Ta kutsus
 enesele abiks tollaegseid silmapaistvamaid spordihuvilisi õpilasi, nagu
 V. Ehrenbuschi, K. Käsbergi, A. Mendelmanni ja A. Mieländri, et aru-
 tada sportliku organisatsiooni ellukutsumise vajadust.

Ja selle tulemusena peeti 1. nov. 1929. a. Spordirühma asutamise-
 koosolek, kus ruumitäis kokkutulnud asjahuvilisi väliski enesele esimese
 juhatuse üldnimetatud koosseisus. Aegajalt Spordirühm leidis õpilas-
 konnas enam poolehoidu, ühtlasi laiendades oma tegevuspiirkonda.

1930. a. novembris peetud pääkoosolek otsustas Spordirühma nime muuta Spordiringiks, kuna leiti, et rühmale ta väike tegevuspiirkond enam ei sobi. Nüüd hakkas ring juba tegutsema laiemas ulatuses. Nii peeti pääle omavaheliste võistluste mitmesuguseid võistlusi ka Tööstuskooliga.

Spordiring 1931.-32.

Spordiring on kaasa elanud ka meie õpilaskonna elule. 1930. a. sügisel võttis ta osa Esinduse valimisist ja tuli esimesele kohale, kuid mingisuguseil põhjusil tühistati valimised, ja teistkorda ring enam valimisile ei läinud.

Tänavu viis Spordiring Esindusse 8 esindajat ja Vanematekokku 3 vanemat (õpilas-, korra- ja spordivanema). Nende vanemate kaudu on ka Spordiringil kaaluv sõna kaasa rääkida õpilaskonna elus.

Praeguses Spordiringi juhatuses on: esimees K. Adler, abiesimees A. Mendelmann, laekur E. Tanilov, varur E. Kaiv ja sekretär J. Luik.

Nüüd, kus Spordiring on astunud kolmandasse aastasse, jääb soovida, et ta tulevikus kaitseks sportlikke huve ikka edukalt ja sportlikku taset tõstaks kõrgemaks.

Selleks palju jõudu ja edu ühises töös.

Õpilaste isetegevusest.

Kooli esimese aastapäeva puhuks valitud peotoimkond kujunes rakukeseks, millest välja võrsus meie organiseeritud õpilaskonna eelkäija — Õpilasühendus. Toimkonna töökoosolekul 12. XII 24. toonitas õpilane E. Köhler õpilaste organiseerumise vajadust, mis ka teiste koosolijate poolt tunnustati tarvilikuks. Samal koosolekul valiti initsiatiivgrupp, kellele tehti ülesandeks kokku kutsuda 1925. a. jaanuaris õpilaste üldkoosolek ja välja töötada asutatava organisatsiooni põhikiri. Grupi esimeseks eluavaldiseks oli 20. XII 24. korraldatud teeõhtu, millest õpilased osa võtsid haruldaselt elavalt.

A. Jürgenson †, esimene õpilasvanem.

Õpilaste üldkoosolek peeti 7. ja 8. jaan. 1925., kus pandi alus Õpilasühendusele ja vastu võeti initsiatiivgrupi poolt esitatud põhikiri, mis ka kooli õppenõukogu poolt 23. I 25. kinnitati kahe paragraafia täiendatult. Õpilasühenduse esimesel päekoosolekul 29. I 25. valiti põhikirja alusel esimene juhatus, kuhu kuulusid: õpetajad M. Vellberg (Vellema) ja E. Adamson, õpilased E. Köhler, A. Stein, R. Messer, V. Rebane ja O. Adamson; kandidaadeks jäid: õpetajad L. Sapotzky ja V. Raukas, õpilased J. Mäe ja Helmi Kiis. Õpilasühendus töötas 6 sektsiooniga, neist olid 5 enam-vähem elujõulised, kuna 1 ei avaldanud päale asutamiskoosolekut mingit elumärki. Õpilasühendus tegutses kuni 1926. a. enam-vähem intensiivselt, kuid siis tuli järsk seisak.

Nüüd oli õpilaste isetegevus jälle jõudnud sinna surnud punkti, kust algas.

Õpilaste isetegevus elustus unesti 1927. a. maikuul, kuid nüüd juba laiemas ulatuses kui Õpilasuühenduse päivil. Koolijuhataja M. Vellema ja õpet. V. Nõgese ning tookordsete agaramate õpilaste A. Jürgensoni, E. Veide, R. Lobona, Erna Pruksi ja Aglaida Oki algatusel pandi alus meie praegusele organiseeritud õpilaskonnale. Õpetaja V. Nõges töötas välja põhiseaduse, mis ka vastu võeti õpilaskonna Asutava Kogu poolt. Asutavas Kogus oli rahvuslaste, vabamõtlejate ja ühistegelaste rühmitised. Esimeseks õpilasvanemaks oli õpil. A. Jürgenson (†) ja Asutava Kogu esimeheks õpet. V. Nõges.

Praeguses õpilaskonna IV Esinduses on esitatud kolm rühmitist: Seltskondlik Koondis 10 liikmega, Spordiring 8 liikmega ja Rahvuslaste Koondis 7 liikmega. Esinduse juhatusse valiti: esimeheks õpil. K. Lomp, abiks E. Väärand, pääkirjatoimetajaks Aglaida Okk, abideks: õpil. Elvi Kade ja E. Kaiu. Õpilaskonna vanematekogu (õpilaskonna juhatuse) koosseis on järgmine: õpilasvanem K. Adler, korraivanem A. Mendelmann, lõbustusvanem Emmi Laurson, majandusvanem V. Pallo, spordivanem E. Tanilov, naisvanem Linda Bidermann ja kultuurvanem A. Künnapuu.

Õpilaskonna tegevus on pääasjalikult koondatud ringesse, milliseid on neli: Spordiring, Rahvuslaste Koondis, Seltskondlik Koondis ja Humanistide-rühm.

A. Künnapuu.

Naiste-osa.

Sõnake lähenevaiks jõuleks.

Jõulud lähenevad nagu alati ja ikka, kuid siiski uued, siiski igal ootuse põnevus, siiski rõõm ja lootus. Jõuluajal, mil loodus kurb, väljas külm, vähe päikest, ööd pikad ja pimedad, toovad pühad majad täis valgust, rõõmu ja küünalde sära. Siis unustame elu igapäevsuse, tõuseme kõrgemale, saame puhtaks ning vabaks sellest, mis meis väiklane ning madal.

Jõulud on rõõmupühad. Et jõulurõõm oleks täielik, selleks püüab iga naine omas kodus teha kõik, mis võimalik, ja see on ka tema kohus. Ta võib koduse elu mugavuse hääks paljugi ära teha. Päämiselt

temast oleneb pühade ilu ning mõnu. Hästi ja korralikult kaetud laud aitab palju kaasa pühadetunde tõstmisele, seejuures ta võib olla küllalt lihtne ja mittekallis. Toon allpool mõned algnõuded, mida tuleks üldiselt tähele panna lauakatmisel.

Söögilaudadest moodsaim on ümmargune. See on kodune ja intiimsem, kuid seda säääl, kus on vähe inimesi, kuna kandiline söögilaud kohane ja tarvilik suuremale seltskonnale. Lauda kattes esiteks asetada lauale paksem villane lina ehk vilt. Vilt kaitseb lauda kuumade nõude eest ja hoiab ära ebameeldiva kõlina taldrikute asetamisel lauale. Vildi pääle tuleks laualina. Laualina peab olema puhas ja sile, soovitav linane,

Majapid. II kl. köögitööl.

sest see läheb rullides siledaks ja omab ilusa läike. Laualina peab olema suuruselt paras, mitte liiga pikk ega lühike. Milgi tingimusel ei tohi alumine lina välja paista. Moodne ei ole enam laualina keskelt voltida. Alati ilus on linal valge tikitud linik, mis elustab ühtlaselt valget pinda, kuid modernne on valge tikitud lina. Üldiselt söögilauale ei tohiks puududa lilli või rohelist, kuid neid ei tohi olla palju ega mitu sorti. Kunst on anda söögilauale pidulik ilme ainult paari lille või oksaga. Moes on söögilauale kenad, kuid madalad ja tagasihoidlikud lilled või oksad, et mitte tõmmata endile tähelepanu. Jõululauda kaunistatakse ka roheliste okste ja küünaldega jõulusümbolina. Söögilauale peab parajalt ruumi olema. Arvestatakse igale umbes 60 sm. Iga platsi kohale asetatakse madal taldrik ehk alus ja sellele linake. Linake hoiab ära taldrikute kõlina. Alles sellele asetatakse vajalikud taldrikud. Kui on ette nähtud mitu toitu, siis pannakse ka mitu taldrikut: praetaldrik all, siis külma toidu jaoks väiksem ja pääle väiksem heeringa ja muu sarnase

jaoks. Paremale poole taldrikute kõrvale asetakse nuga ja pahemale kahvel, siis muu — selles järjekorras, kuidas toidud tuuakse lauale. Mida kõige enim vaja, asugu taldrikust kõige kaugemal. Lusi- kas võib olla kas taldrikust paremal pool järjekorra järgi ehk tald- riku taga. Kui on ette nähtud supp, siis suuremale hulgale tuuakse taldrikud ette juba täidetult, väiksemas perekonnas aga asetatakse nad perenaise ette ja viimane täidab kõigile. Leivataldrik ehk alus asetata- takse pahemale poole. Klaasid morsi ehk muu alkoholita joogi jaoks pannakse kas taldriku taha või noa ja kahvli kohale.

Hääs köögis tarvitatakse vähe soola ning pipart, kuid igale jäe- takse võimalus lisada neid vastavalt oma maitsele; seepärast ei to- hiks hästi-kaetud laual puududa sool ning teised maitseained. Väiksed soolatopsid pannakse kas igaühele või iga kahe ehk kõige rohkem kolme kohta, nii et nad oleksid kättesaadavad kõigile; soola harilikult ükstei- sele ei pakuta.

Suurätid¹ asetatakse lihtsalt kokkupandult taldrikule ehk kõrvale leivataldrikule. Vaas puuviljaga — jõuluajal jõuluõuntega — on laual iluks ja täienduseks.

Ester Johanson.

Saateks.

Kallid Tartu linna tööstus- ja majandusõpilaste-kooli õpilased!

Esimene samm on tehtud: olete saanud omale ajakirja, mis peab pee- geldama Teie huve ja soove, samuti võimaldama teie eneseavaldamist. Soovin omalt poolt, et see samm ei jääks mitte ainsaks, vaid et sellele järgneksid teised ikka kindlamad ja täiuslikumad. Pühendage oma vaba ajanatukesest mõni minut oma ajakirja lugemiseks ja kaastöötegemiseks, mis tagab ajakirja edaspidise ilmutise. Toetage ajakirja ostmisega, sellega loote ainelisi võimalusi järgmiste numbrite ilmutiseks.

Head edu teie ajakirjale soovib

M. Vellema, direktor.

Väljaandja: Tartu linna tööstus- ja majandusõpilaste-kooli õpilaskond.
Vastutav-toimetaja: õpet. J. Jaanisto, tegevtoimetaja õpil. A. Künnapuu.
Kaanejoonistus ja -lõige kunstnik J. Püttsepalt.